

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ФАРМАКОГНОЗІЇ»

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	Викладачі
Шифр та назва спеціальності	226 «Фармація, промислова фармація»	
Назва освітньо-професійної програми	Фармація	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Обов'язкова	
Форма навчання	Заочна	
		ТОДОРОВА Віолетта Іванівна <i>кандидат фармацевтичних наук, доцент</i> <i>kaf-kontryak@ukr.net</i>

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<p>Виробнича практика з фармакогнозії є важливим етапом підготовки магістрів фармації та невід'ємною частиною навчального процесу, яка формує вміння застосовувати знання з фармакогнозії в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності; закладає основи раціонального природокористування і створення сировинної бази лікарських рослин за рахунок їх культивування.</p>
Мета дисципліни	<p>Закріпити, розширити та вдосконалити теоретичні знання, одержані студентами при вивченні курсу фармакогнозії, а також придбання, засвоєння та вдосконалення практичних навичок і умінь з ідентифікації лікарських рослин (ЛР) та морфологічно близьких видів; заготівлі, сушіння та зберігання лікарської рослинної сировини (ЛРС); основ культивування ЛР та правил екологічно чистого виробництва ЛРС; виявлення заростей дикорослих ЛР та надання рекомендацій щодо раціонального природокористування.</p>
Основні завдання дисципліни «Навчальна практика з фармакогнозії»	<p>Опанування студентами знань та умінь щодо ідентифікації лікарських рослин та морфологічно близьких видів у природі; засвоєння принципів культивування ЛР на основі належної практики GACP при догляді за посівами ЛР; організувати заготівлю ЛРС з використанням знань про терміни заготівлі з урахуванням фази вегетації ЛР; проводити первинну обробку, сушіння ЛРС відповідно до фізико-хімічних властивостей її біологічно активних речовин; засвоїти методи стандартизації та зберігання ЛРС згідно нормативної документації; скласти рекомендації щодо раціонального використання заростей ЛР.</p>
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:</p> <p>загальні:</p> <p>ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.</p> <p>ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 3. Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.</p> <p>ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>спеціальні (фахові, предметні):</p> <p>ФК 5. Здатність організувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини з урахуванням раціонального використання ресурсів лікарських рослин, прогнозувати та обґрунтовувати шляхи вирішення проблеми збереження та охорони заростей дикорослих лікарських рослин відповідно до правил Належної практики культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження (GACP).</p>

Результати навчання:

- уміти ідентифікувати за зовнішніми ознаками лікарські рослини лісів, степів, луків, водоймищ та прилеглих територій, що застосовуються в науковій медицині;
- розпізнавати та відрізняти домішки ботанічно близьких видів рослин за морфологічними ознаками з метою отримання офіціальної ЛРС;
- знати методи інтродукції та культивування ЛР, прийоми відтворення природних заростей ЛР;
- знати введення в культуру та вирощування лікарських рослин; проводити вибір ділянок, підготовку та обробку ґрунту, сортовий контроль насіння, внесення добрив, посадкового матеріалу та насіння, здійснювати розсадництво, догляд за посівами, культивацію ґрунтів, збирання врожаю з використанням належної практики культивування та виробництва ЛРС (ГАСР);
- виявляти зарості ЛР у природних фітоценозах, проводити їх картування;
- проводити геоботанічний опис ЛР та ЛРС, з якими ознайомилися під час практики;
- гербаризувати та належним чином оформляти гербарні зразки ЛР та морфологічно близьких рослин;
- визначати оптимальні терміни збирання ЛРС морфологічних груп «листя», «трава», «квітки», «кора», «кореневища і корені», «насінини», «бруньки», враховуючи динаміку нагромадження біологічно активних речовин в ЛРС;
- застосовувати раціональні прийоми збору ЛРС морфологічних груп «листя», «трава», «квітки», «кора», «кореневища і корені», «насінини», «бруньки»;
- проводити інструктаж для заготівельників ЛРС з правил техніки безпеки при заготівлі сировини отруйних і сильнодіючих ЛР;
- проводити первинну обробку ЛРС морфологічних груп «листя», «трава», «квітки», «кора», «кореневища і корені», «насінини», «бруньки», використовуючи сучасне обладнання;
- проводити сушіння ЛРС, що вміщує полісахариди, вітаміни, ефірні олії, глікозиди, фенольні сполуки, кардіостероїди, дубильні речовини, алкалоїди у відповідних умовах з використання сучасного обладнання і пристроїв для сушіння;
- проводити пакування, маркування зразків ЛРС, враховуючи особливості хімічного складу, згідно вимог нормативної документації та діючих наказів;
- готувати приміщення та забезпечувати відповідні умови для зберігання ЛРС;
- зберігати лікарську рослинну сировину різних морфологічних груп залежно від хімічного складу згідно вимог нормативної документації та чинних наказів;
- здійснювати контроль якості ЛРС в процесі зберігання;
- проводити приймання ЛРС від заготівельників і населення, проводити товарознавчий аналіз та визначати тотожність і доброякісність ЛРС;
- приводити нестандартну ЛРС у стандартний стан за допомогою необхідних технологічних операцій,

	згідно з вимогами чинних наказів та аналітичної нормативної документації; - розробляти і проводити комплекс заходів, направлених на зберігання і примноження заростей ЛР, що рідко зустрічаються або занесені до Червоної книги України; - надавати рекомендації щодо раціонального природокористування.
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС (90 годин). У тому числі практичні заняття – 14 годин, самостійна робота – 74 годин, диференційний залік – 2 години.
Форма підсумкового контролю	Диференційний залік
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 2 семестрі
Інформація про консультації	
<i>Щодня у лютому - червні 2022 року з 09.00 до 15.30 в онлайн режимі за винятком неділі</i>	
Пререквізити, кореквізити: фармацевтична ботаніка, біологія, аналітична хімія, латинська мова. Постреквізити: фармакогнозія, ресурсознавство лікарських рослин.	

Програма навчальної практика з фармакогнозії, Модуль 1

№ з/п	Тема	Практична робота (години)	СРС (години)	Індивідуальна робота
1	2	3	4	5
1	Мета, завдання і зміст практики. Геоботанічна класифікація лікарських рослин, належність до певного фітоценозу, морфологічна характеристика рослин.	2	6	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою, конспектами лекцій, Інтернет-ресурсами.
2	Типи рослинних угруповань, їх екологічна характеристика, видовий склад ЛР та рослин, що охороняються. Видовий склад та еколого-морфологічні особливості лісових фітоценозів. Ярусність лісу. Лікарські рослини степів та луків. Водно-прибережні та болотяні рослини. Синантропна рослинність. Види бур'янів.	2	6	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою, конспектами лекцій, Інтернет-ресурсами. Виконання практичних завдань.

1	2	3	4	5
3	Діагностика офіціальних ЛР і можливих домішок до них, відмінні ознаки. Фази вегетації. Гербаризація ЛР. Терміни заготівлі ЛРС дикорослих ЛР.	2	6	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою. Виконання практичних завдань.
4	Біологічні особливості ЛР, способи та прийоми їх вирощування. Вибір ділянок, підготовка ґрунту. Способи розмноження ЛР. Посадковий матеріал: категорії насіння, сортовий контроль. Види добрив, внесення добрив.	0	10	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою.
5	Посів, догляд за посівами, культивація ґрунтів. Збирання врожаю, технічні засоби, догляд за культивованими ЛР з використанням належної практики культивування (GACP). Агротехнічні умови вирощування ЛР, що культивується на базі практики.	2	8	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою. Виконання практичних завдань.
6	Організація заготівлі ЛРС. Освоєння прийомів раціонального збору ЛРС різних морфологічних груп.	2	6	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою. Виконання практичних завдань.
7	Засвоєння прийомів первинної обробки, сушіння ЛРС. Значення первинної обробки для одержання доброякісної ЛРС. Способи первинної обробки ЛРС різних морфологічних груп. Сушіння ЛРС різних хімічних і морфологічних груп. Способи сушіння ЛРС - природні і штучні.	2	6	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою. Виконання практичних завдань.
8	Приведення ЛРС до стандартного стану. Пакування і маркування, транспортування ЛРС. Знайомство з умовами зберігання ЛРС. Підготовка приміщень для зберігання ЛРС. Правила зберігання ЛРС різних морфологічних і хімічних груп. Контроль якості ЛРС в процесі зберігання.	2	6	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою. Виконання практичних завдань.
9	Виявлення заростей лікарських рослин. Періодичність експлуатації заростей лікарських рослин. Вимоги щодо раціонального збирання та періодичності заготівлі ЛРС на конкретній зарості.	0	10	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою.

1	2	3	4	5
10	Рідкісні, зникаючі види ЛР. Червона і Зелена книги України. Система заходів з охорони, раціонального природокористування і відтворення запасів ЛР в регіоні.	0	10	Робота з науковою, навчально-методичною, нормативною літературою.
	Підсумковий контроль модуля «Навчальна практика з фармакогнозії»		2	Диференційний залік
	Усього годин - 90	14	76	
	Кредитів ECTS – 3,0			

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1 «Навчальна практика з фармакогнозії»

1. Мета і цілі виробничої практики з фармакогнозії на сучасному етапі, її роль у практичній діяльності провізора.
2. Номенклатура лікарських рослин бази практики.
3. Сировинна база лікарських рослин України, раціональне природокористування. Рослини Червоної книги України.
4. Фітоценози і асоціації як рослинні угруповання лікарських рослин, фітоценотична роль лікарських рослин. Які матеріали використовують для вивчення природної рослинності як основного джерела лікарських рослин?
5. Типові види і життєві форми лікарських рослин різних фітоценозів.
6. Приклади дикорослих лікарських рослин різних фітоценозів:
 - лісові;
 - степові;
 - водно-болотяні;
 - сегетальні, рудеральні.
7. Які ботанічно близькі види до ромашки аптечної, арніки гірської, підбілу звичайного, конвалії, валеріани, алтеї, хвоща польового та ін. зустрічаються в природі і якими зовнішніми ознаками відрізняються офіційні види цих ботанічно близьких видів?
8. Принцип впровадження лікарських рослин в культуру. Номенклатура культивованих лікарських рослин. Організації, що займаються вирощуванням лікарських рослин.
9. Основні способи розмноження лікарських рослин в культурі, вимоги щодо агротехніки вирощування алтеї лікарської, валеріани, звіробою, нагідок, м'яти перцевої, ромашки аптечної, собачої кропиви звичайної, синюхи голубої, череди

трироздільної, подорожника великого.

10. Способи підвищення урожайності сировини лікарських рослин.
11. Основні види робіт по догляду за лікарськими рослинами при вирощуванні в різні періоди їх розвитку.
12. Приклади культивованих ЛРС.
13. Приклади ЛРС із змішаною сировинною базою.
14. Основи і методи організації заготівлі лікарської рослинної сировини.
15. Правила техніки безпеки при роботі з ЛРС.
16. Правила, способи, оптимальні терміни збирання ЛРС різних морфологічних груп.
17. Способи сушіння ЛРС різних морфологічних та хімічних груп.
18. Що таке первинна обробка ЛРС і в якому обсязі вона проводиться?
19. Які види обробки ЛРС проводять для приведення її в стандартний стан? Що означає поняття "стандартна сировина"?
20. Техніка приведення ЛРС до стандартного стану. Вимоги МКЯ (методи контролю якості) щодо доброякісності ЛРС.
21. Правила пакування та маркування ЛРС згідно МКЯ.
22. Правила зберігання, види упаковки і маркування одиниць упаковки ЛРС різних хімічних і морфологічних груп в аптеці і на складі.
23. Правила транспортування лікарської рослинної сировини.
24. Як здійснюється приймання ЛРС в аптеці і на складі? Якою МКЯ користуються при прийманні ЛРС?
25. Правила приймання ЛРС згідно ДФУ.
26. Види контролю та показники якості ЛРС.
27. Наведіть приклади лікарських рослин, об'єми заготівлі яких не обмежені на території України при дотриманні правил збору.
28. Яких природоохоронних заходів необхідно дотримуватися при заготівлі ЛРС різних морфологічних груп?
29. Яку біологічну норму сировини необхідно збирати з одиниць площі при заготівлі трави, листків, квітів, плодів, коренів і кореневищ?
30. Що таке періодичність заготівлі і якої періодичності /повторності/ необхідно дотримуватися при збиранні трав, листків, квітів, плодів, коренів і кореневищ?
31. Основні заходи з охорони лікарських рослин регіону.
32. Перелік лікарських рослин, які не підлягають заготівлі в Україні.
33. Промислові масиви дикорослих лікарських рослин, які не підлягають експлуатації. Чому?

Список рекомендованих джерел

Основна література.

1. Державна Фармакопея України /Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів».- 2-е вид. – Доповнення 1– Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2016. – 360 с. ISBN 978-966-97390-2-5.
2. Державна Фармакопея України /Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів».- 2-е вид. – Доповнення 2– Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 336 с. ISBN 978-966-97390-3-2.
3. Державна Фармакопея України /Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів».- 2-е вид. – Доповнення 3– Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 418 с. ISBN 978-966-97390-4-9.
4. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т.3. – 732 с. - ISBN 978-966-96478-9-4.
5. Державна Фармакопея України: в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2015. – Т.1. – 1128 с. - ISBN 978-966-97390-0-1
6. Банний И. П., Литвиненко М. М., Евтифеева О. А., Сербин А.Ф. Фармакогностический анализ лекарственного растительного сырья.- Х.: вид. НФАУ „Золотые страницы”, 2002.- 86 с.
7. Гулько Р.М. Сад лікарських рослин у Львові. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 240с.
8. Закон України “Про рослинний світ” // Відомості Верховної Ради. - 1999. - № 22-23.
9. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - N 13, ст.92 (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005. – ВВР. – 2005. - N 17, N 18-19, ст.267; N 1759-VI (1759-17) від 5.12.2009. – ВВР. - 2010. - N 9, ст.76.
10. Зелена книга України /Під загальною редакцією члена кореспондента НАН України Я.П.Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – 448с.
11. Інструкція по організації зберігання в аптечних установах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення, додаток до наказу МОЗ України № 44 від 16.03.1996 р.// Юридичні аспекти фармації: Збірник нормативно-правових актів станом на 10.02.2001р. – Харків: Мегаполіс,- 2001.- С. 408 - 418.
12. Мінарченко В. М., Тимченко І.А. Атлас лікарських рослин (хронологія, ресурси та охорона). – К.: Фітоцентр, 2002. – 172 с.
13. Мінарченко В.М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення). – Київ: Фітосоціоцентр, 2005. – 324 с.

14. Мінарченко В. М., Дудченко Л. Г., Гарник Т. П., Шураєва Т. К. Правові основи використання та охорони природних рослинних ресурсів України // Фітотерапія в Україні. - 2000.- №1. - С. 45 - 47.
15. Наказ МОЗ 08.05.2008 №240 «Про затвердження Гігієнічного нормативу» Гігієнічний норматив питомої активності 13790 радіонуклідів Cs Sr у рослинній лікарській сировині (субстанції), що використовується для виготовлення лікарських засобів».
16. Наказ МОЗ №179 від 03.10.95 «Про затвердження Інструкції про виробничу практику студентів медичного, лікувального, педіатричного, медико - профілактичного, стоматологічного і фармацевтичного факультетів медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів III -IV рівнів акредитації».
17. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України №46 від 06.05.96 «Про затвердження нормативів використання не деревних рослинних ресурсів».
18. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України №61 від 12.02.2002 «Про затвердження Інструкції про порядок установлення нормативів спеціального використання природних ресурсів».
19. Наказ МОЗ України №35 від 24.02.2000 р. «Про особливості ступеневої освіти медичного та фармацевтичного спрямування».
20. Наказ МОН №629 від 29.07.2004. «Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти зі спеціальностей 7.110201 «Фармація».
21. Наказ МОН від 08.04.93 №93 «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих начальних закладів України»
22. Определитель высших растений Украины / Д.Н. Доброчаева, М.Т. Котов и др. – К.:Наук. думка, 1999. – 548 с.
23. Положення про практику у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького /Б.С. Зіменковський, М.Р. Гжегоцький, І.І. Солонинко. – Львів, 2015. – 22с.
24. Положення про робочу навчальну програму дисципліни та методичні рекомендації щодо її розробки. – Львів, 2015. – 17с.
25. Правові основи використання та охорони природних рослинних ресурсів України / Мінарченко В.М., Дудченко Л.Г., Гарник Т.П., Шураєва Т.К. // Фітотерапія в Україні. - 2000. - № 1. - С. 45-47.
26. Червона книга України. Рослинний світ. - К.: Українська енциклопедія, 1996. - 608 с.
27. WHO guidelines on good agricultural and collection practices (GACP) for medicinal plants. - World Health Organization. - Geneva, 2003.
28. WHO guidelines on good agricultural and collection practices (GACP) for medicinal plants. - World Health Organization (Geneva, 2003): МОРІОН (українське видання), 2010.

Додаткова література.

1. Антонюк Н.Є., Бородіна Р.М., Собко В.Г., Скворцова Л.С. Рідкісні рослини флори України в культурі. К.: Наук. думка, 1982. – 216 с.
2. Атлас ареалов и ресурсов лекарственных растений СССР.- М.: ГУКД, 1980. – 340 с.
3. Профессионалы о целебных травах: выращивание, хранение, применение /Сост. Сербин А.Г., Чередниченко В.Д. – Х.:

Прапор, 2001. – 190 с.

4. Рекомендації Міністерства охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки України щодо невиснажливого використання звіробою звичайного, деревію звичайного та цмину піскового № 13-537-7 від 5.23.96 р.

5. Гулько Р.М. Сад лікарських рослин у Львові. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 240с.

6. Интродуцированные лекарственные растения /Сикура И.И., Антонюк А.Е., Пироженко А.А. и др. – Киев: Наук. думка, 1983. – 152 с.

7. Ковальов В.М., Павлій О. І., Ісакова Б. І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин.- Х.: Прапор, вид. НФАУ, 2000.- 32 – 52 с.

8. Лекарственное растительное сырье. – М.: изд. Стандартов, 1980. – 297 с.

9. Методика определения запасов лекарственных растений /А.И.Шретер, И.Я.Крылова, Н.А.Борисова и др. – М., 1986. – 50 с.

10. Практикум по фармакогнозии: Учебное пособие для студ.вузов /В.Н.Ковалев, Н.В.Попова, В.С.Кисличенко и др. – Х.: Изд-во НФаУ; Золотые страницы, 2003. – 512 с.

11. Сербін А.Г., Сіра Л.М., Слободянюк Т.О. Фармацевтична ботаніка. Підручник. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 488 с.

12. Солодовніченко Н.М., Журавльов М.С., Ковальов В.М. Лікарська рослинна сировина та фітопрепарати.- Харків: вид. НФАУ „Золоті сторінки”, 2001. – 407 с.

13. Словарь-справочник по экологии / Сытник К.М., Брайон А.В., Гордецкий А.В., Брайон А.П. - К.: Наукова думка, 1994. - 667 с.

14. Справочник по заготовкам лекарственных растений / Ивашин Д.С., Катина З.Ф., Рыбачук И.З. и др. – К.: Урожай,1983. –280с.

Загальна схема оцінювання

Протягом проходження навчальної практики вся діяльність студента підлягає контролю як поточному (здійснюється кураторами навчальної практики від кафедри та від бази практики), так і підсумковому (під час складання диференційного заліку).

Рейтингова система оцінки практичних умінь студентів з навчальної практики по фармакогнозії для студентів за спеціальністю «Фармація, промислова фармація»

Змістові модулі	Модуль І		Разом
	Обов'язкові бали		
	Поточний контроль змістового модулю	Підсумковий модульний контроль	
Змістовий модуль	120 балів	-	
Разом	120 балів	80 балів	

Поточний контроль змістового модулю сумарно складає 120 балів.

Підсумковий модульний контроль (диференційований залік) – узагальнюючий контроль практичних умінь, контроль теоретичних знань та інше – складає 80 балів.

Загальний рейтинг з модулю виробничої практики не перевищує 200 балів.

Оцінювання поточної практичної діяльності. При засвоєнні кожної теми модулю за поточну практичну діяльність студента виставляється оцінка в балах.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при практичній реалізації модулю дорівнює 120 балам.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при практичній реалізації модулю дорівнює 72 балам.

Модульний підсумковий контроль здійснюється по завершенню практичної реалізації модулю. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачених програмою навчальної практики, та при реалізації модулю набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80. Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 48 балів.

Оцінювання дисципліни

Оцінка А, В, С, D, Е виставляється лише студентам, яким зараховано модуль з дисципліни.

Конвертація кількості балів з навчальної практики в оцінки за шкалами ECTS та 4-бальною (традиційною)

Кількість балів з навчальної практики, яка нарахована студентам, конвертується у 4-бальну шкалу таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
130-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
120-129		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-119	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисциплін)

Оцінка з дисципліни FX, F виставляється студентам, яким не зараховано модуль з навчальної практики після її завершення.

Оцінка FX („2”) виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну практичну діяльність, але не склали модульний підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового модульного контролю не більше 2 разів впродовж 2 (додаткових) тижнів після закінчення семестру за графіком, затвердженим ректором.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенню навчальної практики (не виконали програму з модулю, або не набрали за поточну навчальну діяльність з модулю мінімальну кількість балів), повинні пройти повторну навчальну практику за індивідуальним планом.

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри контролю якості і стандартизації лікарських засобів Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика
Протокол № 3 від « 24 » лютого 2021 р.